

ПРАЗНОСТАЈНИ

ПРАЗНИЦИ

ВАВЕДЕЊЕ У ХРАМ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Лк. 10, 38 - 42; 11, 27 - 28, зч. 54; Јевр. 9, 1 - 7; зч. 320

св. Теофан Завворник

СТУПЊЕВИ ДУХОВНОГ УСХОЂЕЊА (НА ПРАЗНИК ВАВЕДЕЊА)

Верујући су дужни да идући трагом Пресвете Богородице ступе у унутрашњи храм – пред лице Самога Цара и Бога.

Степенице умнога усхођења Богу.

Уводи се у храм Пресвета Дјева – отроковица (девојчица) Марија, будућа Мајка Спаситеља и свих који у Њега верују! Празнујући данас овај догађај из Њеног живота, а будући Њена деца по вери и духу, приморајмо себе да следимо овај поступак по његовој сили и значају, јер је још пророк предизобразио: „Приведоше се Цару девојке за Њом, друге Њене привешће се Теби. Привешће се у весељу и радувању, увешће се у храм Царев.“ (Пс. 4, 15-16) Девојке су – душе верујућих а храм је унутрашње обитавање Бога. Ако смо ми верујући онда смо дужни да идући трагом Богомајке ступимо у унутрашњи храм – пред лице Самог Цара и Бога.

Уосталом, увођење отроковице (девојчице) – Богородице у храм било је само предзнак усхођења свих верујућих пред лице Божије.

Основу, почетак, па и сам пут ка томе положио је већ Сам Господ Спаситељ – по Својој човечијој природи. Он је, како пише апостол, „ушао у само небо, да се појави пред лицем Божијим ради нас.“ (Јевр. 9, 24) Човечија природа је у лику Исуса Христа прошла небесима и стала пред лице Самога Бога – не ради Господа, него ради нас. Тиме се отворио истински „пут у светињу“ (Јевр. 9, 8), који је за старе био скривен под симолом уласка у Светињу над светињама старозаветне скиније (шатора завета). После тога, сви верујући имају одважност да уђу „унутар иза завесе, где као претеча за нас уђе Хри-

де са већом будношћу мотрио на срце и уколико немилосрдније буде одсецао рђаве помисли и осећања која се из њега појављују, утолико ће пре ослабити, угушити и искоренити ове страсне помисли. Оне ће се све мање и мање показивати и на крају ће сасвим ослабити и престати да нас узнемиравају, а на њиховом месту укорениће се добра и света осећања. У срцу ће се тада настанити непомућени спокој. Ово нас подсећа на чашу са мутном водом коју смо оставили да мирује: нечистота ће падати доле, и уколико буде више падала, вода ће утолико бити чистија и најзад ће се сасвим очистити. У њој ће се видети небо, сунце и месец! То је, дакле, други степен – очишћење и чистота срца посредством борбе с помислима и страстима.

Трећи степен је окретање од себе ка Богу и састоји се у томе да умом и срцем стојимо пред лицем Божијим, а што заправо и јесте „улазак унутра, иза завесе, улазак путем новим и живим“. Прва два степена су само припрема за овај, али су такви да овај степен без њих не може да постоји. Исто тако, ова два претходна без овог, трећег, не доводе до циља. Његов почетак састоји се у томе да се утврдимо у мислима о присуству Божијем. Ма где био, ма шта да чиниш, буди свестан да се свевидеће око Божије утврдило над твојим срцем и да га потпуно прониче. Као што сунце светли на небу и обасјава читаву васељену и као што се све ствари покрећу и делају под његовом светлошћу тако нека и ми творимо своја духовна дела, имајући на свом духовном своду утврђено духовно Сунце – свевидећег Бога.

Овакво унутрашње расположење долази само по себи након што на другом степену умиримо помисли и очистимо страсти. као што је Господ рекао: „Блажени чисти срцем, јер ће Бога видети.“ Суштина овог степена, међутим, није само у виђењу, као да стојимо пред неким хладним божанством. Виђење је само предворје: суштина је у томе да се и срцем устремимо ка Богу и да се, заборављајући и себе и све око себе, узнесемо ка Њему. Свети Оци ово називају иступљењем, то јест, иступањем из уобичајеног поретка живота и погружавањем у Бога, што се на грчком назива „екстасис“. [...] Управо то и јесте узношење или ступање у унутрашњост, пред лице Божије, а на шта нас је подсетило Ваведење Пресвете Богородице које данас празнујемо. Ово је његово више стање, док је уобичајена пројава овог степена – бар на почетку – пламено срце или појава (унутрашњих) осећања приликом читања, молитве, творења добрих дела, у дому или у цркви, током рада или на путу. Плод свега тога је молитва. Осећање обузима срце и човек својом свешћу улази унутра не желећи да у мислима има било шта друго осим Бога. Уколико се моли у овом стању не може да се засити поклоњењима и молитвеним уздасима ка Богу. Распламсалост срца му причињава велику радост и хтео би да свагда, ако је могуће, буде у таквом стању, како нас уверава свети Макарије Египатски. Ко је, дакле, почео да долази у такво стање ступио је на трећи степен, односно, почео је да усходи од себе ка Богу. То је граница усхођења, али граница која нема краја јер је Бог бесконачан!

email: kontakt@manastirpodmaine.org

интернет презентација: manastirpodmaine.org

стос“ (6, 19-20), да уђу „путем новим и живим, који нам је Он отворио завесом, то јест телом Својим“ (Јевр. 10, 19-20).

Верујући овим путем новим и живим ступају пред лице Бога приликом исхода из тела. Међутим, да би се тога удостојили, потребно је да у овдашњем животу умно или срдечно сатворе оно што се на делу извршава после смрти, односно, потребно је да још овде умом и срцем уђу „унутар иза завесе“, да стану пред лице Божије и да се утврде у непрестаном обитавању на том месту.

Мајка Божија је усходила по стеницама. Постоје, међутим, и стенице или степени много усхођења ка Богу и могло би се набројати много таквих степена. Ја ћу вам указати само на оне најважније.

Први степен је обраћање од греха ка врлини. Човек – грешник не опомиње се Бога, нити се брине о спасењу своје душе и живи како хоће, удовољавајући својим страстима и склоностима без икаквог ограничења, само ако то не нарушава његове односе са другима. Очигледно је куда ће човека одвести такав пут, али грешник то, у свом нераду и безбрижности, уопште не види. Господ, међутим, бди над њим. Догађа се, пак, да или анђеол чувар у срцу или реч Божија коју чује, открију његовим очима амбис ка коме иде, када склопи очи. Када грешник осети опасност свога положаја и када пожели да се избави од неминовне пропасти, он у своје срце полаже чврсту намеру да се одврати од својих пређашњих рђавих дела и навика и да започне да живи према заповестима Божијим. Ова промена живота на боље или, како сам већ

рекао, обраћање од греха ка врлини, представља први степен усхођења ка Богу. Овога који је ступио на тај степен видећете како се, напрегнувши снагу, бави једино творењем добра. Њега нећете видети на забавама, ни у позоришту, ни на баловима, где се подстичу страсти и где се кроз њих служи сатани. Он је увек у послу: или је на дужности, или се бави породичним пословима, или, пак, добротворним и благочестивим делима. Кад год је то могуће одлази у храм, на службе Божије, чува све црквене уставе, помаже убогима, савесно ради своје послове, трпи када је то потребно, чува мир и мири друге, одликује се постојаношћу и сталоженошћу, не празнослови, мало спава, мало једе, итд. Ово је тај први степен!

Други степен је обраћање од спољашње врлине ка подстицању и очувању добрих осећања и расположења. Спољашња дела више се цене по осећањима и расположењима са којима су извршена. И поред привидне исправности, ова дела нису увек исправна и зато губимо велики део наших добрих дела. На пример, боравак у цркви је – богоугодно дело. Међутим, на ово дело може да нас подстакне славољубље, и такво дело више неће бити угодно Богу. Можемо са задовољством стајати у цркви, али само зато да бисмо гледало ово или оно, а то такође поништава врлину стајања у цркви. Исто може да се догоди са сваким добрим делом. Можемо да постимо и да дајемо милостињу – али зато да би нас други видели; можемо много да се трудимо ради других – али због човекоугађања, можемо да се усамимо и трпимо – али због охолости, можемо да будемо врло вредни – из

зависти, можемо да исправно служимо – због користољубља и неправедне добити; ако, дакле, испитамо сва наша добра дела и строго просудимо о осећањима са којима су она извршена, може се испоставити да су сва она ништавна и да се поништавају рђавим осећањима која се скривају испод њих! Према томе, морамо будно мотрити да никаква рђава осећања и расположења не оскрнављају наша добра дела. У почетку, када се човек тек обрати од рђавих ка добрим делима, може се рећи да он још није спреман да се бави оним унутрашњим. Сва његова брига окренута је ка томе да се одвикне од рђавих дела и да се навикне на добра. На пример, човек није ишао у цркву и време је проводио у некој разоуди; потребно је да се одвикне од овог рђавог обичаја и да се навикне на цркву. Милостињу није давао и новац је трошио и расипао на нешто друго – мора да се одвикне од расипања и да се навикне на давање милостиње. Поставе није поштовао, јео је и слатко и масно – сада од овога мора да се одвикне и да се навикне на друго. Тако је и у свему осталом. У прво време, кажем, када се онај који се обратио од греха тек одвикава од грешних дела и навика и када се тек привикава на добра дела он није у стању да следи своја осећања, мада ни то није немогуће или необично. У то време његова борба са самим собом даје високу цену сваком његовом делу, чак и ако би се ту поткрало неко лоше осећање. После тога, међутим, када се већ навикне на добра дела и када се утврди у поретку врлинског и благочестивог живота, он неизоставно мора да ступи унутар свог срца и да надзире своја осећања. Непријатељ је раније, док

су греховне навике биле још увек снажне, настојао да га удаљи од добрих дела. Сада пак, када се одрекао рђавих дела и када се утврдио у добру, непријатељ ће настојати да рђавим осећањима поништи доброту дела. Тада је потребно да се обрати унутар себе и да надзире своја осећања. То је време када онај који служи добру постане свестан невоља, опасности или бескорисности труда уколико уз добра дела не постоје добра (духовна) осећања и када чврсто одлучи да уђе унутар себе, да надзире своје срце и да ни у ком случају не допусти да се појаве рђава осећања и расположења – то је други степен у усхођењу ка Богу. Назива се унутрашњим обитавањем, пажњом ума, трезвеношћу, разликовањем помисли или очишћењем срца. Ово дело састоји се у томе да протерамо лоша и привучемо, подстакнемо и утврдимо добра осећања. Од самога јутра, каже свети Диадок, стани на улаз срца и одсецај главе рђавих помисли које излазе отуда. Наиме, ма какво дело треба да учинимо, истог часа из срца излази рђава помисао не би ли га оскрнавља. Наша је дужност да рђаву помисао протерамо и да на њеном месту створимо добру, а онда да са том добром помишљу извршимо дело. На пример, припрема те се да пођете у цркву, а онда вам дође помисао да се лепше обучете да би вас други гледали; или, пак, помисао која каже: иди, тамо ћеш видети тогаи тога, или, па ће рећи да си побожан, и томе слично. Све то треба протерати из срца и на његовом месту створити осећање обавезе да будемо у цркви у славу Божију, а онда са тим осећањем поћи у цркву. Како у овоме, тако треба поступати и у осталим делима. Уколико неко бу-